

Viktor Porada, Jozef Meteňko

Pocta profesorovi Jiřímu Strausovi, ktorý sa dožíva významného životného jubilea (70 rokov)

(súhrn najvýznamnejších výsledkov jeho pedagogickej, vedeckej a vedecko – výskumnej činnosti v odboroch kriminalistika a forenzná biomechanika)

Prof. PhDr. Jiří Straus, DrSc., vynikajúci pedagóg, vedec a spoľahlivý partner v pedagogickej, vedeckej a vedecko-výskumnej činnosti. Jeho životné krédo: „Úspech sa skladá z rady nezdarov, ktoré človek prekoná.“

Profesor Jiří Straus výrazným spôsobom posunul hranice poznania najmä v kriminalistike a neskôr kriminalistickej i foreznej biomechanike so širokým zázemím ďalších, súvisiacich, najmä technických odborov, ale aj aplikovanej matematiky, štatistiky a logiky.

Každý, kto mal niekedy možnosť stretnúť sa s pánom profesorom Strausom osobne, len ťažko uverí, že 11. februára 2024 získal štatút „sedemdesiatnika“. Ceste ku všetkým jeho životným úspechom predchádzalo predovšetkým jeho vysokoškolské vzdelanie, vedecká výchova, habilitácia a inaugurácia. Pre úspech uznávaného vedca je však rovnako dôležité aj ďalšie premyslené, sústavné a celoživotné vzdelávanie.

Osobnosť prof. PhDr. Jiřího Strausa, DrSc. zanechala výraznú stopu vo vednom odbore kriminalistika. Stal sa však veľmi úspešným aj v iných oblastiach. Je špičkovým pedagógom, znalým odborníkom teoretikom, uznávaným súdnym znalcom, výborným rétorom a celoživotným športovcom. Inšpiráciou pre svoje okolie je predovšetkým svojou pracovitosťou, skromnosťou a nezlomným optimizmom.

V procese svojho pôsobenia na všetkých vysokých školách sa priebežne venoval rozvoju foreznej biomechaniky ako vedeckej disciplíny a znaleckého odboru. Počas svojho

pôsobenia spracoval, ako bude ďalej uvedené značné množstvo teoretických štúdií a tiež vedecko-výskumných a experimentálnych prác.

Vedeckú výchovu absolvoval na katedre anatómie, biomechaniky a antropomotoriky FTVS UK Praha v rokoch 1979 – 1982, ukončenej obhajobou dizertačnej práce a získania titulu CSc. (dnešný PhD.) V roku 1993 prebehlo habilitačné konanie na UK Praha a obhájenie habilitačnej práce s názvom „Forenzná aplikácia biomechaniky v trasológii lokomócie človeka a pri analýze písma.“ V roku 2001 prebehlo inauguračné konanie a bol menovaný profesorom v odbore bezpečnostné služby. V roku 2002 získal vedeckú hodnosť doktor vied v odbore policajné vedy a titul DrSc.

V roku 1999 bol Mestským súdom v Prahe menovaný súdnym znalcom v odbore „kriminálna - špecializácia forenzná biomechanika“. V biomechanických aplikáciách v kriminalistike ho výrazne ovplyvnil predovšetkým prof. PhDr. Vladimír Karas, DrSc., ktorý bol jeho školiteľom. V rozvoji kriminalistickej teórie a vedeckých experimentoch bol, ako sám niekoľkokrát pri rôznych príležitostiach vyhlásil, „ovplyvnený aj svojím kolegom prof. JUDr. Ing. Viktorom Poradou, DrSc., ktorý sa stal nielen jeho učiteľom, ale aj dlhoročným kolegom a spoluautorom mnohých vedeckých publikácií“.

Svojou odbornosťou sa zameriava najmä na teóriu a metodológiu kriminalistiky, teóriu stôp a forenzné skúmanie osôb a vecí. Výrazný progres a vynikajúce výsledky zanechal v kriminalistickej, neskôr forenznej biomechanike, ktorou sa zaoberal už na začiatku svojej vedeckej práce. Pre rozvoj forenznej biomechaniky ako vedeckej disciplíny a znaleckého odboru spracoval sám alebo v spoluautorstve, najmä s profesormi Karasom a Poradou, množstvo teoretických štúdií, ako aj experimentálnych prác. Významné uznanie získal na konferencii ENFSI v roku 2010, keď získal ocenenie za najlepší poster “Footwear influence to stile and characteristics of walk“ ANFZSS, Sydney, 2010, The 20th International Symposium of Forensic Science. Od založenia Policajnej akadémie v Prahe v roku 1992 pôsobil na katedre kriminalistiky do roku 2013, potom odišiel na Vysokú školu Karlove Vary, kde zastával funkciu prorektora pre vedu a výskumnú činnosť a od roku 2014 je na Vysokej škole finančnej a správnej, kde zastáva pozíciu prodekanu pre vedu a publikačnú činnosť a vedúceho katedry kriminalistiky a forenzných disciplín. Prednáša tiež na Vysokej škole chemicko-technologickej v Prahe.

Profesor Jiří Straus dlhodobo spolupracuje s Kriminalistickým ústavom Praha, kde postupne pre svoju prácu získal aj radu spoluautorov a nadviazal profesionálne kontakty. Okrem toho bol aj oponentom mnohých výskumných správ, ktoré boli riešené na odborných pracoviskách Kriminalistického ústavu. Je veľmi uznávaným a rešpektovaným odborníkom a priebežne ho pozývajú na odborné akcie organizované Kriminalistickým ústavom. Pravidelne sa zúčastňuje akreditačných kontrol na OKTE – odboroch kriminalistickej techniky a expertíz pri krajských riaditeľstvách Polície SR a Kriminalistického ústavu, kde svojou odbornosťou prispieva ku kvalite práce laboratórií daktyloskopia a trasológie.

Takisto je členom niekoľkých redakčných rád odborných časopisov a vedeckých rád niekoľkých vysokých škôl, odborným expertom Českého inštitútu pre akreditáciu forenzných laboratórií. Predovšetkým je však autorom alebo významným spoluautorom mnohých vysokoškolských učebníc, odborných a vedeckých monografií a vedeckých statí v recenzovaných časopisoch. Je vynikajúcim pedagógom, ktorý má nadanie od Boha, a pedagógom, ktorý dokáže študentov nadchnúť pre štúdium kriminalistiky. Ako vysokoškolský profesor ovplyvnil a ovplyvňuje generácie študentov.

Tak ako každý výrazný, úspešný vedec a obľúbený pedagóg v živote zažil aj niekoľko kritických období. Vždy ale vyšiel z týchto stretov a prípadných útokov posilnený. Ojedinelé nezdary ho posunuli k novému vnímaniu vedeckých problémov a ďalšej vedeckej práci. Je aj zástancom stretu názorov, diskusií o odborných problémoch a ich posúdení z rôznych uhlov pohľadu. Je vysoký profesionál, ktorý robí maximum v prospech objektivity a hľadania

pravdy. Váži si každého konkurenta v odbornom svete, od ktorých však na súboj vyžaduje aj odborné a korektné „zbrane“, nie podlé činy alebo amatérske objavy. Stoja za ním viditeľné fakty aj mimoriadny prínos pre kriminalistiku a forenzné vedy, v akademickom prostredí a takisto ako súdneho znalca či úspešného pedagóga.

Keď sa obzrieme za jeho doterajším pracovne naplneným životom, ponúka sa otázka, kde tento na pohľad krehký človek naberá stále novú a novú energiu pre svoju maximálnu vyťaženosť a nevyčerpatelnosť. Jiří Straus žije plný život, spojený prevažne s prácou a so športom. Len tak mimochodom má pokorených rovných 20 maratónov a ešte viac polmaratónov.

Podľa nášho názoru, a myslíme si, že za tie roky našej mimoriadne plodnej spolupráce dôkladne poznáme nielen jeho odborné znalosti odborné, ale aj naše spoločné skúsenosti z vrcholového športu, ako aj jeho záľubu v cestovaní a poznávaní iných kultúr a národov, čo z prof. Strausa vyformovalo človeka s obrovským rozhľadom a životnou múdrosťou.

Profesor Straus významne prispel aj k rozvoju slovenskej kriminalistiky, či už publikačne, alebo personálnou podporou. Svoju výskumnú, pedagogickú a publikačnú stopu zanechal aj na Akadémii PZ v Bratislave. Bol spoluautorom, alebo oponentom našich učebníc najmä z kriminalistickej taktiky. Najvýznamnejšie sa podieľal na podpore odborného rastu pedagógov v oblasti kriminalistiky a policajných vied. Bol členom mnohých komisií na udeľovanie vedeckých a pedagogických hodností a titulov, školiteľom doktorandov.

Publikačné aktivity prof. Jiřího Strausa sú veľmi rozsiahle, nižšie uvádzame len najvýznamnejšie, najmä vedecké publikácie:

Biomechanika:

PORADA, V. a J. STRAUS, 2001. *Criminalistic and Forensic biomechanics*. Praha, Police History. 158 pp.

VALENTA, J., PORADA, V. a J. STRAUS, 2002. *Biomechanics. Criminalistic and Forensic Application*. Police History. 252 pp.

VALENTA, J., PORADA, V. a J. STRAUS, 2003. *Biomechanics. Aspects of General and Forensic Biomechanics*. Praha: Police History. 312 pp.

VALENTA, J., PORADA, V. a J. STRAUS, 2004. *Biomechanics. Aspects of General and Forensic Biomechanics. Criminalistics and Forensics Application*. Praha: Police History. 343 pp.

STRAUS, J. a V. PORADA, 2017. *Teorie forenzní biomechaniky*. Praha: Vysoká škola finanční a správní. 165 s.

PORADA, V. a J. STRAUS, 2018. *Forensic Biomechanics. Criminalistic and Forensic Application*. Praha: Vysoká škola finanční a správní. 235 pp.

STRAUS, J., 2018. *Forenzní biomechanika. Teoretické, experimentální a empirické metody*. Praha: Vysoká škola finanční a správní. 204 s.

Kriminalistika

PORADA, V. a kol. (m.j. i J. Straus), 2001. *Kriminalistika*. Brno: CERNM. 746 s.

PORADA, V. a J. STRAUS, 2018. *Mechanoskopie*. Praha: Vysoká škola finanční a správní. 175 s.

STRAUS, J. a V. PORADA, 2018. *Trasologie*. Praha: Vysoká škola finanční a správní. 188 s.

- PORADA, V aj. STRAUS, 2012. *Kriminalistické stopy (teorie, metodologie, praxe)*. Praha: A. Čeněk. 506 s.
- PORADA, V. a kol. (mj. i J. Straus), 2014. *Kriminalistika (teorie, metody, metodologie)*. Plzeň: A. Čeněk. 458 s.
- PORADA, V. a J. STRAUS a kol., 2013. *Kriminalistika (výzkum, pokroky, perspektiva)*. Plzeň: A. Čeněk. 699 s.
- KONRÁD, Z., PORADA, V., STRAUS, J. a J. SUCHÁNEK, 2018; 2021. *Kriminalistika: teorie, metodologie a metody kriminalistické techniky. 1 a 2. vydání*. -- Plzeň: vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. 414 s.
- KONRÁD, Z., PORADA, V. STRAUS, J. a J. SUCHÁNEK, 2018.; 2021. *Kriminalistika. Kriminalistická taktika a metodiky vyšetřování. 1 a 2. vydání*. Plzeň: Aleš Čeněk.
- STRAUS, J. a F. VAVERA, 2012. *Dějiny kriminalistiky*. Plzeň: Aleš Čeněk.
- PORADA, V. a kol. (mj. i J. Straus), 2017. *Kriminalistika (Technické, forenzní a kybernetické aspekty)*. Plzeň: Aleš Čeněk.
- PORADA, V. a kol. (mj. i J. Straus), 2022. *Kriminalistika (Technické, forenzní a kybernetické aspekty)*. Plzeň: Aleš Čeněk.

prof. JUDr. Ing. Viktor Porada, DrSc., dr. h.c. mult.
Ústav bezpečnostních věd,
Vysoká škola bezpečnostního managementu Košice
e-mail: viktor.porada@seznam.cz

prof. JUDr. Jozef Metenko, PhD.
Katedra kriminalistiky a forenzných věd
Akadémie Policajného zboru v Bratislave,
e-mail: jozef.metenko@minv.sk